

HØRINGSSVAR

18. september 2024

Til:
Ældreministeriet
Fra:
Røde kors

Høringssvar til udkast til ældrelov og revidering af lov om social service mv. som følge af ældreloven

Røde Kors har med interesse læst udkastet til en ny hovedlov, der specifikt regulerer ældreplejen, og vi takker for muligheden for at afgive bemærkninger.

Røde Kors støtter mange ældre borgere i landet på forskellig vis bl.a. med besøgsvenner, fællesskabsrettede aktiviteter, støtte og aflastning til pårørende med vores vågetjeneste. Alene med disse indsatser er vi til stede i 97 kommuner og nåede sidste år ud til ca. 13.800 borgere. Det er med udgangspunkt i vores erfaringer med frivilligt arbejde, at vi afgiver dette høringssvar.

Civilsamfundets samspil med kommunerne

I Røde Kors er vi først og fremmest begejstrede over, at formålsparagraffen i den nye hovedlov for ældrepleje og -omsorg fastslår som bærende værdi et tæt samspil mellem kommuner og lokale fællesskaber og civilsamfund med det mål at øge kvaliteten i ældreplejen, *jf. §1 stk.2*. Det indebærer, at kommunalbestyrelsen skal samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger på ældreområdet, *jf. § 7, kapitel 2*. Det tror vi kommer til at bibringe meget værdi.

I den forbindelse ønsker vi dog at påpege vigtigheden af, at frivillige bør organiseres af frivillige organisationer som fx Røde Kors og ikke af kommunerne selv. Vi har igennem en årrække opbygget ekspertisen og erfaringerne med netop at organisere mennesker på baggrund af deres frivillige engagement og har derigennem et meget fokus på at sikre, at indsatserne forbliver netop frivillige. Det kræver professionalisme at give frivillige de rette vilkår – en professionalisme, som netop civilsamfundsorganisationerne besidder.

Med den nye ældrelov foreslås det samtidigt, at servicelovens § 18, stk. 2, tilpasses ældreloven, så kommunerne selv kan afsætte et årligt beløb til at støtte frivilligt socialt arbejde på ældreområdet. Men det er uklart, hvordan disse midler fordeles, og om §18-midlerne er tilstrækkelige til at dække behovet. Røde Kors vil derfor opfordre til, at der udarbejdes mere specifikke krav om niveauet for finansiering. Røde Kors anbefaler, at der i stedet bør afsættes særskilte midler til, at kommunerne samarbejder med civilsamfundet på ældreområdet, frem for at indgå som en del af §18 midlerne, så andet frivilligt socialt arbejde ikke nedprioriteres.

I sammenhæng med at civilsamfundet skal spille en mere systematisk og struktureret rolle i velfærden, ser vi generelt et behov for, at finansiering af civilsamfundsindsatser og tilbud sker på en mere

transparent måde - både på kommunalt-, statsligt- og regionalt niveau. Det vil kunne sikre mere stabilitet i civilsamfundsindsatserne og dermed også understøtte mere langvarige samarbejder, hvilket for borgeren kan betyde vished og øget tryghed, men gennemsigtighed omkring indsatsernes karakter og økonomi. I den forbindelse er det Røde Kors håb, at en ny kommende statslig grundfinansieringsmodel på social og sundhedsområdet med tiden også kan være en inspiration til, hvordan civilsamfundet kan finansieres i kommuner og regioner på sigt.

Forebyggende indsatser på ældreområdet

Der lægges med den nye ældrelov op til, at de forebyggende hjemmebesøg erstattes af et generelt fokus på forebyggelse, og at der derfor skal ske en ny praksis for at identificere ældre borgere med et forebyggelsespotentiale. Det vil være op til kommunalbestyrelsen at beslutte, hvordan den opsøgende indsats tilrettelægges, men det *kan* ske i tæt samspil med lokale fællesskaber og civilsamfund, jf. § 4 stk. 1 og 2.

Det anerkendes derved, at civilsamfundets fællesskaber og frivillige relationer udgør et vigtigt supplement til velfærdssamfundets offentlige ydelser, og at der skal ske et tættere samarbejde mellem de to sektorer. Det bliver derfor et vigtigt skridt i den fremtidige ældrepleje, at civilsamfundets muligheder og tilbud indtænkes som en del af løsningerne for den enkelte borger – både dem, som kommunen er bekendt med, og dem som de ikke er. I Røde Kors mener vi, at den nye tilgang til forebyggelse vil forudsætte en systematisk screening, så de "rette" ældre henvises til de "rette" tilbud.

Røde Kors har en rolle i at forebygge og afhjælpe ensomhed og social isolation blandt de ældre, og vi ønsker meget gerne et systematisk samarbejde om de muligheder, vi kan tilbyde (fællesskaber eller relationer), enten som frivillig eller som deltager. Vi er til stede i alle kommuner og er fordelt på 201 lokalafdelinger på landsplan. Vores frivillige er i kontakt med mange tusinde ældre borgere dagligt – bl.a. i fællesskabsaktiviteter og i besøgstjenesten. I det medmenneskelige samvær opdager vi ind i mellem, at ældre kan have behov for mere støtte. Hvis vi selv kan supplere med tilbud, gør vi det, men i de tilfælde hvor vi ikke kan, vil en indgang til kommunen hjælpe, jf. *nedenunder*.

Røde Kors vurderer, at rammerne, som kommunalbestyrelserne får ansvar for at fastlægge, vil forudsætte både systematik i forhold til organisering, i den daglige arbejdsgang, og i kortlægningen af civilsamfundstilbud, der kobles til ældreplejens tilbudsvifte. Dette vil blive udfoldet i det følgende.

Helhedspleje – behovet for at koordinere og samarbejde systematisk med civilsamfundet

Med lovforslaget lægges der op til at indføre helhedspleje som en ny tilgang til indsatsen over for den enkelte borger. Hjælpen skal leveres som et sammenhængende pleje- og omsorgsforløb, der kan leveres af én og samme leverandør – offentlig som privat, og den enkelte ældre skal kunne vælge mellem minimum to leverandører af helhedsplejen.

Røde Kors bemærker, at den nye arbejdsform omkring helhedsplejen, der fx kan manifestere sig i faste teams, for mange kommuner i sig selv vil indebære en kulturændring. Der vil derudover være et stort arbejde for den enkelte kommunalbestyrelse i at beskrive det nærmere samarbejde med civilsamfundet. Det gælder også som krav til eventuelle private leverandører.

I samarbejdet kan der opstå mange modeller og samarbejdsformer. Røde Kors anbefaler, at der arbejdes med flere indgange i styringskæden, og at der er fokus på fortsat implementering, ledelsesmæssig opbakning og dialog lokalt samt et løbende forpligtende samarbejde mellem sektorerne¹, når loven træder i kraft. Røde Kors anbefaler:

¹ I rapporten [Kommunernes samarbejde med civilsamfundet, maj 2024 – En spørgeskemaundersøgelse af kommunaldirektører](#) vurderer kommunaldirektørerne, "at den absolut vigtigste organisatoriske forudsætning for, at kommuner kan samarbejde med civilsamfundet, er et civilsamfundsmindset. Det vil sige, at kommunerne har en kultur, der er åben overfor civilsamfundets måder at handle og tænke på. En del kommunaldirektører peger også på vigtigheden af ledelsesopbakning og strategisk retning. Andre vigtige organisatoriske forudsætninger er organisatorisk støtte til at samarbejde med civilsamfundet (f.eks. frivilligkoordinatorer i kommunen) og kommunale strategier for inddragelse af civilsamfundet."

- En central indgang i forvaltningen for civilsamfundet til generelle spørgsmål, fx en frivilligkoordinator på ældreområdet eller en konsulent, som kan sikre fokus på tværs og opad i kommunen til den kommunale ledelse, svare på spørgsmål, og sikre at samarbejdet med civilsamfundsorganisationer prioriteres og drives fremad til borgernes bedste.
- En lokal indgang i de enkelte teams og plejehjem, som samarbejder systematisk med civilsamfundet. En systematisk brobygning til de lokale frivillige organisationer vil fx kunne ske ved at koble frivillige sociale organisationer og foreninger til de selvstyrende teams eller et korps af organisationer til plejehjemmene. En model kunne fx være, at en medarbejder i teamet og på plejehjemmene har fået tildelt ansvaret samarbejdet i dagligdagen og dermed for at 'henvise' borgere, som fx oplever ensomhed og mistro, til frivillige aktiviteter.
- Nationale anbefalinger med forslag til samarbejdsmodeller mellem kommuner og civilsamfundsorganisationer for at sikre en vis ensartethed på tværs af landet. Anbefalingerne bør suppleres af eksempler, der fx kan indgå i vejledningen til ældreloven og/eller i et indsatskatalog samt i den løbende kommunikation fra ministeriet, fx som følge af den viden, der genereres fra partnerskabet med civilsamfundet.
- Der afsættes midler til at afprøve samarbejdsmodeller med fokus på, hvordan civilsamfundet og brobygning til (og fra) civilsamfundsorganisationer kan integreres i team-strukturen, så det sker struktureret og systematisk - og ikke bliver personafhængigt og dermed skrøbeligt i forhold til fx personaleudskiftning. De nationale anbefalinger kan baseres på erfaringerne.
- Central opfordring til kommunerne om at gå i dialog lokalt med civilsamfundet om organiseringen og tilbuddene i god tid, inden loven træder i kraft. Herunder med fokus på at få kortlagt, hvilke frivillige tilbud der eksisterer, som kan understøtte den sammenhængende indsats.
- Der bør lokalt oprettes et forum på tværs af sektorer, hvor kommunen, civilsamfundsorganisationer, fagforeninger mv. mødes, når loven er implementeret for at sikre en tæt og løbende dialog. Behovet for at høre og møde hinanden har været tydeligt i de fora og partnerskaber, som har været oprettet i den forberedende del af ældreloven.

Evaluerings

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at ældreloven skal evalueres efter hhv. tre og fem år. I beskrivelsen af evalueringen er der ikke fokus på civilsamfundet, men bl.a. på udbredelsen af faste teams. Røde Kors anbefaler, at civilsamfundet bør indtænkes fra start i evalueringen, når de faste teams etableres i kommunerne – qua den værdi som civilsamfundet tillægges i loven. I evalueringen kunne der fx være fokus på, hvordan der samarbejdes med civilsamfundet i kommunerne og blandt leverandørerne, hvad der samarbejdes hyppigst om, hvorfor mv. Røde Kors stiller sig gerne til rådighed med forslag i et evalueringsdesign.

Vi ser frem til samarbejdet om ældreloven, og står til rådighed for spørgsmål, sparring mv.

Med venlig hilsen

Anders Ladekarl
Generalsekretær
Røde Kors